

SIVISTYSVALIOKUNTA

Lausunto 4/1997 vp
Hallituksen esitys 260/1996 vp

Hallintovaliokunnalle

Johdanto

Vireilletulo

Hallintovaliokunta on 28 päivänä helmikuuta 1997 päivätyllä kirjeellään pyytänyt sivistysvaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä 260/1996 vp laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina poliisi-johtaja Jorma Ahonen, projektipäällikkö Urpo Sarala ja projektipäällikkö Juha Isosuo sisäasiainministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Tuula Majuri oikeusministeriöstä, johtaja Heikki Mäenpää ja hallitusneuvos Matti Rajakylä opetusministeriöstä, pääsihteeri Kauko Hämäläinen Korkeakoulujen arviointineuvostosta, apulaisjohtaja Tarmo Väliatalo Poliisiopistosta, johtaja Anja Mikkola Poliisikoulusta, rikosylikomisario Tuomo Koho Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry:stä, puheenjohtaja Juha Joutsenlahti Poliisiopiston oppilaskunnasta ja puheenjohtaja Sami Kerälä Poliisikoulun oppilaskunnasta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että poliisin hallinnosta annettua lakia muutettaisiin siten, että laki mahdollistaisi poliisikorkeakoulun perustamisen sisäasiainministeriön alaisuuteen. Poliisiopistosta muodostettaisiin poliisikorkeakoulu. Poliisikorkeakoulu olisi sisäasiainministeriön alainen poliisialan ammattikorkeakoulu. Poliisikorkeakoulussa järjestettävään opetukseen ja siellä suoritettavaan tutkintoihin sovellettaisiin soveltuvin osin, mitä ammattikorkeakouluopinnoista annetussa laissa ja sen nojalla säädetään.

Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi laista säännökset sisäasiainministeriön toimialasta sekä tarkennettavaksi poliisin tekniikkakeskuksen tehtävää.

Lain siirtymäsäännöksen mukaisesti poliisi-

korkeakouluun perustettavat virat voitaisiin ensimmäisellä kerralla täyttää niitä haettaviksi julistamatta. Perustettaviin virkoihin voitaisiin niitä ensimmäistä kertaa täytettäessä nimittää poliisiopiston vastaavaan virkaan muutoin kuin määräjäksi nimitetty virkamies, vaikka hän ei täytä poliisikorkeakoulun viralle säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia. Ennen lain voimaantuloa olisi mahdollista ryhtyä toimenpiteisiin poliisikorkeakoulun virkojen täyttämiseksi sekä muihin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen poliisikorkeakoulun toiminnan aloittamiseksi lain tullessa voimaan.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1997.

Valiokunnan kannanotot

Perustelut

Yleistä. Sivistysvaliokunta on käsitellyt esitystä toimialaansa koskevilta osin.

Lainmuutoksella mahdollistetaan poliisikorkeakoulun perustaminen. Poliisikorkeakoulun perustamisen tavoitteena on ensisijaisesti poliisiopistollisen koulutustason kohottaminen sekä poliisin toimintaa palvelevan tutkimustoiminnan tieteellisen pohjan lisääminen. Valiokunta yhtyy hallituksen esityksen perusteluissa todettuun siitä, että tehtävien ja niiden vaativuuden muuttuessa koulutuksen rakenne vaatii uudistamista.

Suomen ammatillista koulutusjärjestelmää on viime vuosina kehitetty kansainvälisen käytännön mukaisesti siten, että yliopistojen sekä muiden tiede- ja taidekorkeakoulujen rinnalle on muodostettu ammatillista korkeakouluopetusta järjestävistä ammattikorkeakouluista muodostuva ei-yliopistollinen korkeakoulusektori. Ammattikorkeakoulussa suoritettavat tutkinnot ovat korkeakoulututkintoja. Ammattikorkeakoulu voivat koulutustehtävänsä ohella harjoittaa ammattikorkeakouluopintoja tukevaa ja työelämää palvelevaa tutkimus- ja kehitystyötä.

Vastaavalla tavalla Poliisiopistosta ehdotetaan kehitettäväksi poliisialan ammattikorkeakoulu. Siellä suoritettava poliisipäällystön tutkinto olisi ammattikorkeakoulututkinto.

Saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta puoltaa poliisikorkeakoulun perustamista ammattikorkeakouluna.

Poliisialan korkeakoulututkinnot. Nykyisin ei ole mahdollista poliisikoulutuksen kautta saavuttaa muodollista pätevyyttä poliisihallinnon ylimpiin johtotehtäviin. Uudistuksen tarkoituksena on, että poliisikorkeakoulussa poliisipäällystön tutkinnon suorittanut voi jatkaa opintoja sopimuksen perusteella yliopistossa yliopiston määrittelemien valintaperusteiden mukaisesti ja suorittaa niissä ylemmän korkeakoulututkinnon.

Valiokunta ei ole saanut täsmällistä selvitystä siitä, miten opiskelijaksi valinta sopimusyliopistoon tutkinnon suorittamista varten käytännössä tapahtuu. Todennäköistä kuitenkin on, että poliisikorkeakoulussa tutkinnon suorittaneille muodostuu jonkinlainen sisäänpääsykiintiö. Valiokunta korostaa sitä, että sisäänpääsykriteerien tulee tasoltaan vastata sopimusyliopiston yleisiä pääsyaatimuksia.

Valiokunta toteaa, että hallitus ehdottaa poliisin hallinnosta annetun lain 6 §:n 2 momentin kumoamista, jolloin poliisipäällikön virkaan voitaisiin nimittää myös muu kuin oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut henkilö. Tämän vuoksi poliisipäällikön viran kelpoisuusvaatimuksia muutetaan siten, että oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneen ohella virkaan voitaisiin nimittää myös sopimusyliopistoissa poliisipäällystön tutkinnon jatkotutkintona suoritettua kandidaatin tutkinnon suorittanut henkilö. Valiokunta pitää tätä kokonaiskehitystä tarkoituksenmukaisena. Toimintoja tuleekin kehittää siten, että tämän ammatillisen väylän merkitys myös käytännössä toteutuu. Valiokunta kuitenkin pitää tärkeänä, että tutkintoon sisältyy riittävästi myös juridisia oppiaineita.

Koulutus- ja tutkimusyhteistyö. Poliisitoimi on vahvasti sidoksissa yhteiskunnan muiden tahojen toimintaan ja kehitykseen, joten se voi tukeutua muiden alojen koulutukseen ja tutkimukseen. Myös sen vuoksi, että poliisikorkeakoulusta muodostuu hyvin pieni ammattikorkeakoulu, sivistysvaliokunta korostaa yhteistyötä muiden koulutus- ja tutkimuslaitosten kanssa.

Poliisihallinnon ja koko turvallisuusalan tutkimus Suomessa on vähäistä. Yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvät uudet uhkatekijät

vaativat systemaattista tieteellistä tutkimusta poliisin toimintastrategioiden, johtamisjärjestelmien ja kansainvälisten osallistumisvalmiuksien sekä teknologisen osaamisen parantamiseksi. Poliisikorkeakoulun yhdeksi tehtäväksi on tästä syystä suunniteltu osallistumista poliisi- ja laajemman turvallisuusalan opetus- ja tutkimustoiminnan toteuttamiseen ja kehittämiseen yhdessä muiden turvallisuusalan oppilaitosten kanssa.

Verkostoituminen muiden turvallisuusalan oppilaitosten ja yliopistojen kanssa on luontevin tapa kehittää koulutustasoa ja poliisitoimintaa. Eriyisesti alan jatko- ja täydennyskoulutuksen kehittäminen ja järjestäminen on laaja yhteistyötehtävä. Luontevia yhteistyötahoja ovat esimerkiksi Teknillinen korkeakoulu ja Valtion teknillinen tutkimuskeskus.

Koulutuksen laadun arviointi. Ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain (2552/1995) 8 §:ssä säädetään, että ammattikorkeakoulun tehtävänä on vastata järjestämänsä koulutuksen ja muun toiminnan laatutasosta ja jatkuvasta kehittämisestä ja osallistua määräajoin ulkopuoliseen laadunarviointiin. Ammattikorkeakoulun laadunarviointia varten opetusministeriön yhteyteen on perustettu korkeakoulujen arviointineuvosto.

Myös eduskunnan käsittelyssä olevassa yliopistolakiehdotuksessa (HE 263/1996 vp) on säännös, jonka mukaan yliopistojen tulee arvioida koulutustaan, tutkimustaan sekä taiteellista toimintaansa ja niiden vaikuttavuutta ja jonka mukaan yliopistojen on myös osallistuttava toimintansa ulkopuoliseen arviointiin.

Sivistysvaliokunnan mielestä myös poliisikorkeakoulua koskeviin säännöksiin tulisi lisätä arviointia koskeva säännös. Valiokunta katsoo, että se voitaisiin sijoittaa lakiehdotuksen 12 §:ään uudeksi 2 momentiksi. Sisällöltään se voisi olla vastaava kuin ammattikorkeakouluopinnoista annetussa laissa. Sen vuoksi sivistysvaliokunta ehdottaa,

että hallintovaliokunta lisäisi lakiehdotuksen 12 §:ään uuden 2 momentin näin kuuluvana:

”Poliisikorkeakoulun tehtävänä on myös vastata järjestämänsä koulutuksen ja muun toiminnan laatutasosta ja jatkuvasta kehittämisestä ja osallistua määräajoin ulkopuoliseen arviointiin.”

Koulutukseen valikoituminen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan poliisikoulun opis-

kelijoista noin 5 prosenttia on naisia. Kun päällystökoulutukseen valikoituu vain noin 4 prosenttia Poliisikoulun suorittaneista, valikoituu naisia hyvin vähän päällystökoulutukseen. Edelleen valiokunnan saaman selvityksen mukaan päällystökoulutuksessa alueellisuus ei ole kattava. Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että seurataan, miten opiskelija-aines valikoituu muun muassa sukupuolen, etnisyyden ja alueellisuuden suhteen.

Poliisialan ammattikorkeakoulun nimestä. Muista ammattikorkeakouluista poikkeavasti

Helsingissä 18 päivänä huhtikuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kirsti Ala-Harja /kok, varapuheenjohtaja Jukka Gustafsson /sd, jäsenet Jouko Jääskeläinen /skl, Tapio Karjalainen /sd, Ossi Korteniemi /kesk, Reino

korkeakoulun nimeen ei ole tarkoitus sisällyttää ammattikorkeakoulu-nimikettä. Sivistysvaliokunta toteaa, että oppilaitoksen nimi sen erityispiirteiden vuoksi voi muista ammattikorkeakouluista poiketen olla Poliisikorkeakoulu.

Lausunto

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallintovaliokunta ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Laine /vas (osittain), Markku Markkula /kok, Arja Ojala /sd (osittain), Kalevi Olin /sd, Aino Suhola /kesk, Sade Tahvanainen /sd, Hannu Takkula /kesk ja Anu Vehviläinen /kesk.

